

ทวงคืน 'กฤษณบุรีโมเดล'

คนทางไกลแก้ปัญหาค้างคาน-ร้างป่า

จากเหตุการณ์ช้างป่าเพศผู้ขนาดใหญ่มีงา อายุประมาณ 20 ปี ล้มในเขตอุทยานแห่งชาติกุยบุรี พื้นที่หมู่ 9 บ้านพุนอน ต.หาดขาม อ.กุยบุรี ต่อมาทีมสัตวแพทย์ผ่าซากช้างพบหัวกระสุนปืนไรเฟิลบริเวณเข้าตาด้านซ้ายความยาว 3 เซนติเมตร (ซม.) ฟันลึกในหัวขาข้าง 14 เซนติเมตร (ซม.) หัวกระสุนเป็นลูกของลูกปรายเบอร์ 12 จำนวน 1 เม็ด ฟันในสะโพกด้านซ้ายของข้าง คาค้างข้างถูกยิงมาแล้วประมาณ 2 สัปดาห์มีอาการบาดเจ็บสาหัส และล้มตายในเวลาต่อมาที่หุบตาแก้ง หมู่ 8 บ้านพุนอน นั้น ไม่ว่าหัวกระสุนปืนมาจากปืนกระบอกใด แต่เป็นสัญญาณความโหดร้าย ที่ถูกยกมาเป็นประเด็นถกเถียงถึงสาเหตุการตายที่แท้จริงของสัตว์ใหญ่คู่บ้านคู่เมืองที่หากินในผืนป่ากุยบุรี “ซาฟารีเมืองไทย” ซึ่งปัจจุบันมีช้างป่าอาศัยอยู่กว่า 250 ตัว

นิธิ อาจสมรรถ ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 3 สาขาเพชรบุรี กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช เปิดเผยว่า เบื้องต้นสาเหตุการตายน่าจะเกิดจากการติดเชื้อมะเร็งก้อนทางเดินหายใจส่วนต้น เป็นผลต่อเนื่องจากการถูกยิง นอกจากนั้นทีมสัตวแพทย์รายงานผลการผ่าชันสูตร มีปัญหาระบบหลอดลมส่วนต้น ส่วนช่องปาก มีการอักเสบบวมแดง มีจุดเลือดออกกระจายทั่วไป มีการเก็บตัวอย่างชิ้นเนื้อปอด ตับ ม้าม และอาหารในกระเพาะส่งตรวจพิสูจน์ทางห้องปฏิบัติการเพื่อหาการปนเปื้อนของสารพิษ

“ที่ผ่านมา มีการน้อมนำแนวพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เป็นแนวทางการปฏิบัติ โดยการสร้างแหล่งน้ำ แหล่งอาหารไว้ในป่าเป็นจุดๆ จัดเจ้าหน้าที่ลาดตระเวนผลักดันร่วมกับหน่วยทหาร ชาวบ้านขณะมีช้างป่าออกนอกพื้นที่ มีการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวชมช้างป่า และสร้างความเข้าใจแก่ชาวบ้าน หากพบช้างป่าออกนอกพื้นที่ให้ช่วยกันดูแลไม่ทำร้าย ที่ผ่านมามีช้างป่าออกนอกพื้นที่ให้ช่วยกันดูแลไม่ทำร้าย ที่ผ่านมามีช้างป่าออกนอกพื้นที่ให้ช่วยกันดูแลไม่ทำร้าย ที่ผ่านมามีช้างป่าออกนอกพื้นที่ให้ช่วยกันดูแลไม่ทำร้าย

ปัญหาช้างป่ากุยบุรีตายผิดธรรมชาติ ไม่ใช่เรื่องใหม่ หากย้อนไปถึงปี 2540 มีช้างป่าจำนวนมากประสบชะตากรรมจากฝีมือมนุษย์ ทั้งการวางยาพิษในไร่สับปะรด ถูกปืนไรเฟิลยิง มีการเผาหญ้าเพื่อทำลายซาก ใช้ตะปูยาว 5 นิ้วตอกติดไม้เพื่อวางตะปูเรือใบป้องกันช้างป่าบุกกินผลผลิตในไร่สับปะรดแทนการใช้ลูกโป่งยิงขับไล่ รวมทั้งช้างป่าขนาดใหญ่ถูกไฟฟ้าแรงสูงชอร์ตตายจากการสร้างรั้วไฟฟ้าล้อมในพื้นที่เกษตร ส่วนพื้นที่หมู่บ้านพุนอน รวมไทย และย่านชื่อ ต.หาดขาม มีโขลงช้างออกหากินตามธรรมชาติ มีการใช้แนวทาง “กุยบุรีโมเดล” แก้ปัญหา

ความขัดแย้งระหว่างช้างป่ากับชาวบ้านที่ทำการเกษตร โดยสร้างสำนึกการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ภาคประชาชนมีความเข้มแข็งในการดูแลช้างและสัตว์ป่า มีการปลูกพืชอาหารช้าง สร้างแหล่งน้ำ โป่งเทียม ให้ช้างกลับเข้าไปหากินในธรรมชาติที่สุด “กุยบุรีโมเดล” ถูกยกเป็นตัวอย่างความสำเร็จในระดับประเทศ กลายเป็นสถานที่ศึกษาดูงานการแก้ปัญหาคนกับช้างป่า กระทั่งมาพบซากช้างป่าถูกปืนไรเฟิลยิง เป็นหลักฐานบ่งชี้สาเหตุการตาย กลายเป็นบทพิสูจน์ความยั่งยืนของ “กุยบุรีโมเดล” ที่ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งทบทวนหาสาเหตุและแก้ไข

แม้ในเวลาต่อมา มีการตรวจสอบพิสูจน์กระสุนปืนไรเฟิลที่พบในซากช้าง และทะเบียนปืน เพื่อหาปืนกระบอกที่ยิงช้าง รวมทั้งการประชุมเจ้าหน้าที่ตำรวจหลายโรงพัก อาทิ สภ.บ้านยางชุม สภ.สามกระชาย สภ.กุยบุรี สภ.อำเภอน้อย และ สภ.เมืองประจวบฯ เพื่อหากลุ่มผู้ต้องสงสัยภายในรัศมี 50 กิโลเมตร แต่ยังไม่มีผู้ใดยืนยันว่าหัวกระสุนที่พบจะนำไปสู่การตรวจพิสูจน์ที่ใช้ก่อเหตุว่าเชื่อมโยงถึงกลุ่มนายทุนหรือไม่ เนื่องจากในอดีตคดีการยิงช้างป่าหรือวางยาพิษยังไม่มีการจับกุมผู้ต้องหาที่แท้จริงได้แม้แต่รายเดียว รวมทั้งทุกครั้งที่ยิง

ตายผิดธรรมชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะมีมาตรการตรวจสอบที่ดิน การบุกรุกพื้นที่ป่าในเขตป่าสงวนกุยบุรี รอยต่อพื้นที่โครงการพระราชดำริป่ากุยบุรี พื้นที่เกษตร ที่ดินทำกินติดชายป่า โดยเฉพาะครั้งล่าสุดจะมีการตรวจสอบการบุกรุกพื้นที่หลายร้อยไร่ของนายทุนรายใหญ่ที่บ้านย่านชื่อ ซึ่งหลายฝ่ายประเมินว่าช้างป่าอาจถูกยิงมาจากพื้นที่ดังกล่าว ทำให้เกิดการทวงถาม “กุยบุรีโมเดล” กับมาตรการป้องกัน ก่อนเกิดเหตุและทิศทางการในอนาคต

ทวงคืน ‘กุยบุรี’

หนทางแก้ปัญหา

วงคืน ‘กุยบุรีโมเดล’

แก้ปัญหาขาดแคลน-ช้างป่า

พงษ์พันธ์ วิเชียรสมุทร

พงษ์พันธ์ วิเชียรสมุทร รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ในฐานะประธานมูลนิธิช้างป่า... บ้านพอ และ ประธานเครือข่ายองค์กรอนุรักษ์สัตว์ป่ากุยบุรี (POWER of Kuiburi) กล่าวว่า ขณะดำรงตำแหน่งนายอำเภอกุยบุรีและปลัดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้จัดตั้ง “พาวเวอร์

ออฟ กุยบุรี” ประกอบด้วย 13 หน่วยงาน ร่วมจัดทำโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ปัญหาช้างป่าไม่ให้ความชัดเจนกับชาวบ้าน เริ่มตั้งแต่ปี 2553 ซึ่งไม่พบช้างตายผิดธรรมชาติ เนื่องจากมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมสร้างความเข้มแข็งให้ประชาชนในหมู่บ้านรวมไทย พุบอน และ ย่านื่อ, มีการสร้างแหล่งอาหาร กระบะน้ำโป่งเทียมให้ช้างป่า โดยการระดมทุนจากประชาชนทั่วประเทศ และประสานงานเพื่อหนุนงบประมาณให้เจ้าหน้าที่อุทยานฯ เพื่อรับแจ้งเหตุและขับไล่ช้างป่า

ตายผิดธรรมชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะมีมาตรการการตรวจสอบที่ดิน การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวน กุยบุรี รอยต่อพื้นที่โครงการพระราชดำริป่ากุยบุรี พื้นที่เกษตร ที่ดินทำกินติดชายป่า โดยเฉพาะครั้งล่าสุดจะมีการตรวจสอบการบุกรุกพื้นที่หลายร้อยไร่ของนายทุน รายใหญ่ที่บ้านย่านื่อ ซึ่งหลายฝ่ายประเมินว่าช้างป่าอาจถูกยิงมาจากพื้นที่ดังกล่าว ทำให้เกิดการทวงถาม “กุยบุรีโมเดล” กับมาตรการป้องกัน ก่อนเกิดเหตุและทิศทางในอนาคต

“หลังผมย้ายไปเป็นรองผู้ว่าฯ การขับเคลื่อนมีปัญหามานานกว่า 1 ปี ล่าสุด พบช้างช้างถูกยิงตายอย่างน่าอนาถ เพราะมีหน่วยงานบางแห่ง และองค์กรพัฒนาเอกชนที่เคยทำงาน ไม่ยอมให้เครือข่ายมีกิจกรรมในพื้นที่เป้าหมาย นอกจากนั้น มีความผิดพลาดจากการใช้งบประมาณกันข้างและทำรั้วกันข้างป่า ซึ่งเป็นการเปลี่ยนพฤติกรรมหากิน และเส้นทางการเดินของช้างป่าล่าสุด กลุ่มก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน และชาวบ้านย่านื่อจะไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานหลักบางแห่ง ทำให้การทำงานไม่สามารถขับเคลื่อนได้

ตราบไคที่ยังมีคนอาศัยในบริเวณที่ช้างป่าหากิน ความขัดแย้งระหว่างช้างป่ากับคนจะไม่มีวันจบสิ้นอย่างสมบูรณ์ ไม่มีสูตรสำเร็จใดๆ จะแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน เนื่องจากช้างป่ามีพัฒนาการการเรียนรู้แนวทางป้องกัน ขณะที่แนวทางที่ทำได้คนและช้างอยู่ร่วมกันได้ทุกฝ่ายต้องแสวงหาความร่วมมือด้วยความตั้งใจแก้ปัญหาอย่างแท้จริง ต้องเอา “หัวใจ” ของทุกภาคส่วนใส่เข้าไปในทุกกิจกรรมเพื่อให้ทุกฝ่ายขับเคลื่อนไปพร้อมกัน ถ้าหน่วยงานยังขัดแย้ง ปัญหาจะบานปลายไม่จบสิ้น” นายพงษ์พันธ์กล่าว

“อนิจจา...ช้างไทย ไม่เคยสร้างความเดือดร้อนราษฎรอนมนุษย์คนไหน หากินในป่าพงไพร เหตุใดจึงร้ายจาบัดนี้ กุ๊กองร่ำร้องมนุษย์ โปรดหยุดเช่นฆ่าอาสัญ สัตว์ป่ารักชีวิตเหมือนกัน โศกสัลย์ตำนานช้างไทย”

สุรยุทธ ยงชัยยุทธ